LAKIALOITE EDUSKUNNAN TURVATOIMISTA (LA 22/2025 vp)

Hallintovaliokunta 19.11.2025

VkN Sami Manninen

Aluksi

Käsiteltävänä on kaikkien eduskuntaryhmien puheenjohtajien yhteinen aloite. Siinä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eduskunnan turvatoimista. Lailla on tarkoitus korvata turvatoimista eduskunnassa annettu voimassa oleva laki.

Voimassa oleva laki on säädetty vuonna 2008

Turvallisuusympäristö on ajan myötä muuttunut. Lisäksi tekniikan kehitys on tuonut mukanaan uudenlaisia turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Sääntelyä on katsottu aiheelliseksi täydentää vastaamaan nykyajan tarpeita eduskunnan toiminnan suojaamiseksi ja siellä olevien turvallisuudesta huolehtimiseksi.

Turvatoimilain muutostarpeita on arvioitu tutkimuksellisena kehittämistehtävänä toteutettuna esiselvityksellä (Aleksi Hosioja: Eduskunnan turvatoimilain kehittäminen, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Palveluliiketoiminnan ja johtamisen YAMK-tutkinto-ohjelma, 2024). Sen pohjalta eduskunnan pääsihteeri asetti 15.5.2024 työryhmän valmistelemaan turvatoimilain tarkistamista. Työryhmän tehtävänä oli arvioida turvatoimilain päivittäis- ja muita mahdollisia muutostarpeita sekä laatia ehdotus turvatoimilain tarvittaviksi muutoksiksi.

Lakialoite on viimeistelty työryhmän mietinnön ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta, ja kuten sanottu, se on kaikkien eduskuntaryhmien puheenjohtajien yhteinen aloite.

Keskeiset ehdotukset

Lain soveltamisala

Säännöksiä eduskunnan turvatoimista annettavaksi ehdotetun lain soveltamisalasta ehdotetaan tarkistettavaksi nykyisestä.

Tarkoitus on, että lakia voitaisiin tarpeen vaatiessa soveltaa nykyisen turvatoimialueen lisäksi *tilapäisellä turvatoimialueella* eli eduskunnan tilapäisessä käytössä olevissa tiloissa ja niiden välittömässä läheisyydessä. Tähän tapaan asiasta on säädetty turvatoimista valtioneuvostossa annetussa laissa (987/2014). Lakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset tilapäisen turvatoimialueen perustamisesta ja perustamisen edellytyksistä.

Voimassa olevaa lakia *ei sovelleta kansanedustajiin*. Tämä on myös ehdotetun lain lähtökohta. Lakiin ehdotetaan kuitenkin otettavaksi uusia säännöksiä *teknisestä valvonnasta ja erityisten turvatilojen valvonnasta*, eikä kansanedustajia voida sulkea näiden säännösten soveltamisalan ulkopuolelle. Sama koskee ministeriä, joka ei ole kansanedustaja, eduskunnan oikeusasiamiestä ja valtioneuvoston oikeuskansleria.

Laissa ehdotetaan selvyyden vuoksi säädettäväksi, että sitä sovelletaan vastaanottajasta riippumatta *kaikkiin turvatoimialueelle tai tilapäiselle turvatoimialueelle saapuviin posti- ja tavaralähetyksiin*, ja että lakiin ehdotettuja säännöksiä *henkilösuojaustehtävästä* sovelletaan

muuallakin Suomessa kuin turvatoimialueella tai tilapäisellä turvatoimialueella.

Tekninen valvonta ja erityisten turvatilojen valvonta

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä kameravalvonnasta tai muusta teknisestä valvonnasta turvatoimialueella. Laissa ei nykyisin ole säännöksiä myöskään salassa pidettävien asioiden käsittelyä varten tarvittavista erityisistä turvatiloista. Lakiin ehdotetaan otettavaksi uudet säännökset näistä asioista.

Miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttuminen

Miehittämätön ilma-alus eli drooni on uudenlainen väline, jolla voidaan aiheuttaa häiriötä ja vaaraa eduskunnankin toiminnalle ja turvallisuudelle. Lakiin ehdotetaan otettaviksi uudet säännökset tarvittavista toimivaltuuksista puuttua tällaisen ilma-aluksen kulkuun.

Henkilösuojaustehtävä

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä henkilösuojaustehtävästä. Toimintaympäristössä havaittujen muutosten takia yhä useammin joudutaan harkitsemaan turvahenkilön määräämistä suojaamaan kansanedustajan tai eduskunnan vieraan turvallisuutta. Lakiin ehdotetaan siksi otettaviksi säännöksiä tällaiseen tehtävään määräämisestä, tehtävään määrätyn toimivaltuuksista ja hänen käytettävissään olevista voimakeinoista.

Voimankäyttövälineet

Laissa ehdotetaan päivitettäväksi säännöksiä turvahenkilön yleisistä voimankäyttövaltuuksista ja voimankäyttövälineistä. Välinevalikoimaa ehdotetaan laajennettavaksi nykyisestä siten, että välineisiin voisivat kuulua myös etälamautin ja projektiililaukaisin.

Etälamauttimen toiminta perustuu kohdehenkilön tahdonalaisen lihaksiston läpi johdettavaan sähkövirtaan. Sen tarkoituksena on lamauttaa kohdehenkilön tahdonalainen lihaksisto tilapäisesti siten, että hänen vaarallinen toimintansa pystytään keskeyttämään ilman, että kohdehenkilölle aiheutuu pysyviä vammoja. Etälamautin on toimintaperiaatteensa vuoksi kipuvaikutukseen perustuvia voimankäyttövälineitä tehokkaampi sellaisia kohdehenkilöitä vastaan, joiden kipukynnys on esimerkiksi päihteiden käytön tai psykoottisen tilan vaikutuksesta kohonnut. Etälamautinta voidaan käyttää myös välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan kohdehenkilön pysäyttämiseksi.

Projektiililaukaisimella tarkoitetaan välinettä, jolla voidaan paineilman avulla laukaista kevyitä, osumasta hajoavia projektiileja. Niiden vaikutus rinnastuu patukan lyöntiin. Projektiili voi myös sisältää ihoa ja limakalvoja ärsyttävää kapsaisiinia, jolloin sen vaikutus rinnastuu kaasusumuttimeen. Projektiililaukaisimen etuna patukkaan ja kaasusumuttimeen verrattuna voidaan pitää sen pidempää käyttöetäisyyttä sekä osumatarkkuutta. Patukalla lyöntiin verrattuna välineen teho ei myöskään ole riippuvainen sitä käyttävän henkilön fyysisistä ominaisuuksista.

Henkilösuojaustehtävän erityisen luonteen takia ehdotetaan, että tällaiseen tehtävään määrätyn voimankäyttövälineisiin voi tehtävää hoidettaessa kuulua myös ampuma-ase. Lakiin ehdotetaan otettaviksi myös tarvittavat säännökset ampuma-aseen käytöstä.

Muita ehdotuksia

Ehdotuksessa esitetään lisäksi uuteen lakiin tehtäväksi erinäisiä voimassa olevan lain soveltamiskokemuksiin perustuvia päivityksiä.

Eduskunnan kanslian, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian ja eduskuntaryhmän palveluksessa olevaan voidaan ehdotuksen mukaan kohdistaa laissa säädettäväksi ehdotettuja (muita kuin teknistä valvontaa ja erityisten turvatilojen valvontaa tarkoittavia) toimivaltuuksia nykyiseen tapaan, jos eduskunnan pääsihteeri erityisestä syystä turvallisuusjohtajan esityksestä erikseen niin päättää, mutta myös silloin, kun käsillä on eduskunnan järjestystä tai turvallisuutta uhkaava välitön ja vakava vaara.

Lakialoitteen tultua jo viimeistellyksi on käynyt selväksi, että Ulkopoliittista instituuttia ollaan siirtämässä eduskunnan toimitiloihin. Lakialoitteen 5 §:n 3 momentti saattaisi siksi olla syytä muotoilla alun perin ehdotettua yleisemmäksi esimerkiksi seuraavasti:

> Tämän lain mukaisia muita kuin 15 ja 16 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia voidaan kohdistaa eduskunnan kanslian, ~~eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian ja~~ eduskuntaryhmän ja eduskunnan kiinteistöissä toimivan eduskunnan viraston palveluksessa olevaan vain silloin, kun käsillä on eduskunnan turvallisuutta tai järjestystä uhkaava

välitön ja vakava vaara taikka kun eduskunnan pääsihteeri erityisestä syystä eduskunnan turvallisuusjohtajan esityksestä erikseen niin päättää. Turvahenkilön on tällöin viipymättä ilmoitettava toimivaltuuksien käytöstä eduskunnan turvallisuusjohtajalle.

Lakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset henkilöntarkastuksen tekemisen sallituista tavoista.

Turvatoimialueelle tai tilapäiselle turvatoimialueelle saapuvan posti- tai muun lähetyksen saa ehdotuksen mukaan tarkastaa muukin eduskunnan virkamies kuin turvahenkilö.

Henkilö voidaan ehdotuksen mukaan poistaa turvatoimialueelta tai tilapäiseltä turvatoimialueelta, jos hän oleskelee oikeudettomasti alueella tai alueen yleisöltä suljetussa osassa.

Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi joitakin voimassa olevassa laissa käytettyjä ilmaisuja korvaavia sanonnallisia tarkistuksia. Tällainen on esimerkiksi termi ”turvatarkastaja”, joka ehdotetaan korvattavaksi asianomaisten toimenkuvaa paremmin vastaavalla sanalla ”turvahenkilö”.

Voimaantulo

Lain on alun perin toivottu tulevan voimaan 1.1.2026.

Aloitteen voimaantulosäännökseen on kuitenkin valitettavasti jäänyt vuosiluku 2025.